

KOSMONAUT Z ČECH

JAROSLAV KALFAŘ

„Nový a neotřelý autor se s vervou a humorem vydává do vesmíru. A jako správný literární astronaut dokáže Jaroslav Kalfař tíhu proměnit v lehkost a naopak.“

Kosmonaut z Čech

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

Jaroslav Kalfař
Kosmonaut z Čech – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

**KOSMONAUT
Z
ČECH**

JAROSLAV KALFAŘ

Přeložila Veronika Volhejnová

PLUS

Věnuji svému dědovi Emilu Srbovi

Veškeré postavy a děje v této knize jsou smyšlené.
Jakákoli podobnost s žijícími či již zemřelými lidmi
je čistě náhodná a nezáměrná.

Obsah

ČÁST PRVNÍ: STOUPÁNÍ	7
Poražená strana	9
Kosmonautův svět	21
Pád do hloubky	42
Tajnosti lidství	51
Železná bota	74
Hloubkové sledování	92
Pálení čarodějnic	114
Rusalka	130
Praha na jaře	156
Spár	179
Máj	189
VELMI KRÁTKÁ VSUVKA	201
ČÁST DRUHÁ: PÁD	205
Kosmonaut zemřel pro vlast	207
Žádná Pénélopé	243
Dítě revoluce	280
I slunce pálí	305
Poděkování	316
Ediční poznámka	317

*Dům v rozvalinách. Po děravých zdech
se rozlez žravý mech
a lišejníků cizopasná cháska.*

*Na dvoře bují kokotice
a prales kopřiv. Studna otrávená
je napajedlo krys.*

*A chorá jablň, bleskem rozražená,
neví, zda kvetla kdys.*

*V dnech jasných padnou hvízdající
stehlíci v rupy. V zářných slunných dnech
ožije oblouk hodin v průčelí,
a po něm rozmarný a veselý
stín času tančí
a recituje vážně nebesům:
Sine sole nihil sum.*

Neb vše je maska.

Karel Toman: „Sluneční hodiny“

ČÁST PRVNÍ

STOUPÁNÍ

Poražená strana

JMENUJU SE JAKUB PROCHÁZKA. To je běžné jméno. Rodiče si pro mě přáli prostý život, život v dobrých vztazích s vlastní i se sousedy, život ve službách světu sjednocenému socialismem. Pak se s rachotem zřítily železná opona a do mé země vtrhl bubák, kterým nás dosud strašili, i se svou konzumní láskou a volnými trhy.

Než jsem se stal kosmonautem, bubák a jeho noví apoštolové se ptali, jestli si nechci změnit jméno na něco exotičtějšího. Západnějšiho. Něco, co by se lépe hodilo pro hrdinu.

Odmítl jsem. Nechal jsem ho tak, jak bylo: obyčejné a prosté.

JARO ROKU 2018. Teplého dubnového odpoledne se oči českého národa upíraly z vrchu Petřína směrem k státům vlastněnému brambořišti, odkud startovala kosmická loď *Jan Hus 1*. Odpočet doprovázely tóny státní hymny, které mezi gotické věže vysílala Česká filharmonie. Nakonec dav zalpal po dechu, raketoplán nasál a zapálil kryo-genní palivo a všech těch devět milionů kilogramů, plus minus osmdesát kilo jeho jediného lidského pasažéra, vystřelilo vzhůru.

Zážeh *Jana Husa 1* jako by na stovky věží města vykreslil holubice podle jediné šablony. Občané i turisté sledovali, jak raketoplán stoupá po obloukové dráze, dokud nezmizel v paprscích slunce jako pouhý stín, který už zachytily jen ty nejlepší a nejsilnější objektivy. Občané pak ponechali loď jejímu nebeskému osudu a se vzrušeným štěbetáním začali sestupovat z Petřína, aby uhasili svou žízeň pivem.

Já sám jsem ten triumf svého národa sledoval na blikajícím monitoru beze zvuku. Trvalo mi skoro hodinu, než jsem si zvykl na divoké otřesy sedačky, která mi otloukala zadek. Jeden z pásů, které mě přidržovaly přes hrud', se mi skrz skafandr zařízl do prsního dvorce a já ho neměl šanci uvolnit. Kabina nebyla větší než spíž, jen spousta světélkujících monitorů a pobledlých panelů a před nimi trůn pro kosmonauta. Přístroje kolem, nevědomy si ani vlastní existence, mě tiše odnášely od domova a o moje nepohodlí se nestaraly. Třáslý se mi ruce.

Přes naléhání svých instruktorů jsem se před startem odmítl napít vody. Můj vzlet měl být naplněním nesplnitelného snu, neporovnatelným duchovním zážitkem. Přece jeho čistotu neposkvorním tak nedůstojným projevem lidství, jako že bych do svého superabsorbčního prádla vypustil moč. Na obrazovce přede mnou krajané mávali vlajkami, svírali orosené láhve Staropramenu a tahali z peněženek stokoruny, aby je směnili za plastové raketoplánky a postavičky kosmonauta. Hledal jsem tvář své manželky Lenky v naději, že ještě naposledy zahlédnu její smutek a ujistím se, že mě miluje, že se o mě bojí, že naše manželství přežije mou osmiměsíční nepřítomnost, ne-li něco horšího. Nezáleželo na tom, že mám v krku vyschlo,

že mi jazyk drhne o dásně, že se mi svaly křečovitě stahují, že se veškeré základní pohodlí lidské existence kilometr po kilometru vzdaluje, odsekáváno jednotlivými vrstvami atmosféry. Tyhle historické chvíle patřily jen mně. Žáci ve školách budou opakovat moje jméno ještě po staletích a v pražském muzeu voskových figurín se objeví můj dvojník. Na billboardech znešvařujících v Česku kdejaký obzor už teď s nadšeným pragmatismem vylepovali moje podobizny hledící k nebi. Bulvární časopisy rozhlašovaly, že mám čtyři milenky a jsem patologický hráč. Nebo že je celá mise podvod a že já jsem pouhý obraz vytvořený v počítači a namluvený hercem.

Doktor Kuřák, můj státem jmenovaný psycholog, mi tvrdil, že při startu pocítím čirou hrůzu – osamělá lidská bytost na cestě do neznáma, vydaná na milost technice, lhotejné a mlčící. Neměl jsem doktora Kuřáka rád. Páchl po kyselých okurkách a svůj pesimismus vydával za zkušenosti. Měl za úkol připravit na let mou křehkou psychiku, většinou si ale jen horlivě zapisoval všechno, čeho se bojím (otravy jídlem; housenek; existence post-smrtného života, která by znamenala, že se životu nedá uniknout). Brzo jsem pochopil, že mu jde především o materiál pro můj budoucí oficiální životopis. Doporučil mi, abych během startu jedl oblíbené pochoutky z dětství (zásobu tatranek jsem si uložil do přihrádky po levici) a soustředil se na své vědecké povinnosti vůči světu, na to, jaká obrovská čest to pro mě je, a nezapomínal, že můžu Čechům přinést největší vědecké objevy od doby, co Jan Evangelista Purkyně zjistil, že žádný otisk prstu není totožný s jiným, nebo možná od chvíle, co Otto Wichterle vynalezl měkkou kontaktní čočku. Mému

egu tyhle představy lichotily a do ticha kabiny jsem si šeptal projev, který pronesu, až budu přijímat Nobelovu cenu, dokud žízeň nezačala být nesnesitelná. Porušil jsem své předsevzetí a stiskl tlačítko „H₂O“. Z nádrže pod sedadlem začala do hadičky připevněné k mému rameni proudit voda. Byl jsem tvor podřízený vlastní tělesnosti, trpaslík, který šplhá po fazoli, aby si to rozdál s obrem, buněčná struktura, která se neobejde bez takových banalit, jako je kyslík, voda či vyměšování. *Nech těch temných myšlenek a napij se*, přikázal jsem sám sobě šeptem. Adrenalin mi vyostřoval smysly a pomáhal zapomenout na drobná tělesná nepohodlí.

Přibližně před rokem a půl vstoupila do Mléčné dráhy dříve neznámá kometa z galaxie Canis Major a naši sluneční soustavu zasáhla písečná bouře intergalaktického kosmického prachu. Mezi Venuší a Zemí se vytvořil oblak (objevitelé z Nového Dillí tento dosud nepozorovaný jev nazvali Chopra) a zalil pozemské noci fialovým zodiakálním světlem. Nebe, jak jsme je znali od úsvitu lidstva, bylo to tam a vesmír, pozorovaný v noci ze Země, už nebyl černý. Mračno se drželo na místě naprosto bez pohybu. Nepředstavovalo žádné bezprostřední nebezpečí, ale jeho stoické chování provokovalo naši fantazii k nejrůznějším děsivým vizím. Státy se předháněly, kdo dřív naplánuje misi, jež nasbírá vzorky s částicemi onoho záhadného oblaku, mikroskopické střípky vzdálených světů, aby bylo možné je prostudovat, rozebrat jejich chemické složení a hledat známky života. Byly vyslány čtyři kosmické lodi bez posádky, aby povahu Chopry otestovaly a vzorky odebraly, jenže všechny sondy se vrátily s prázdnými útroby a bez

použitelných dat, jako by oblak byl pouhá fata morgána, společný sen milionů.

Co muselo následovat, bylo zřejmé. Tahle mise se prostě strojům svěřit nedala. Oblakem proletěla dálkově ovládaná loď nesoucí na palubě německého šimpanze Gregora. Jejím cílem bylo ověřit, že s dostatečnou ochranou může člověk uvnitř Chopry přežít dost dlouho na to, aby ho mohl pozorovat, manuálně odebrat vzorky a následně je analyzovat.

Gregor se vrátil do své klece v laboratoři živý a zdravý, a přibližně ve stejnou dobu bylo v mraku zaznamenáno nové chování: začal sám sebe pohlcovat, vnější vrstvy se rozpouštěly a mizely v hustším jádru. Někteří hovořili o antihmotě, jiní mračnu přisuzovali organické vlastnosti. Média spekulovala o tom, která vláda bude mít dost odvahy poslat lidi na čtyřměsíční cestu k oblaku kosmického prachu neznámých a potenciálně smrtících částic. Nepodložených zvěstí bylo víc než dost – mluvilo se o Američanech, o Rusech, o Číňanech, dokonce i o Němcích, kteří prohlašovali, že berou výzkum Chopry nejvážněji, vždyť přece dali k dispozici Gregora.

Nakonec přišlo oznámení z desetimilionové země – z mé země, z Čech, Moravy a Slezska. Češi poletí k oblaku Chopra a uzmou mu záhady, které v sobě skrývá. A do boje za ně vytáhnou já, to já pro ně získám vavříny vědecké slávy. Slovy básníka opilého absintem, která následujícího dne přetiskly všechny světové deníky: „*Jan Hus 1* je naší nadějí na novou suverenitu a prosperitu, protože díky němu se nyní zařadíme mezi objevitele vesmíru. Obrátíme se zády k minulosti, kdy si nás přivlastňovali jiní, kdy náš jazyk byl téměř vymazán, kdy si Evropa zakrývala

oči a uši, zatímco samo její srdce olupovali a znásilňovali. Do hlubin vesmírné prázdnoty se nevydá jen naše věda a technika; ale také naše lidskost a naše krása v osobě Jakuba Procházky, prvního kosmonauta z Čech, který vynese duši naší republiky ke hvězdám. Dnes se konečně a absolutně ujímáme vlády věcí svých.“

Po dobu, kdy jsem se na misi připravoval, se můj každodenní život stal věcí veřejnou. Ulice před činžákem, kde jsme s Lenkou bydleli, byla tak plná přenosových vozů, svačících novinářů, fotografů opřených lokty o auta v pozici ostřelovačů, dětí číhajících na podpis a čumilů obecně, že policie musela vztyčit zátarasy a dopravu vést jinudy. Bylo po osamělých procházkách městem, po tichém rozvažování, které jablko si vybrat na tržišti. Dostal jsem ochranku, která mi byla neustále v patách, jednak z bezpečnostních důvodů (už teď mě zaplavovaly dopisy šílených fanoušků a bláznivých žen, které mi vyznávaly lásku) a jednak k ruce – obstarávali mi nákupy, upravovali rozježené vlasy, mluvili za mě. Zanedlouho už jsem se nemohl dočkat, až opustím Zemi a znovu si budu užívat prostého potěšení samoty. Ticha.

Teď mi ale ticho připadalo jako další nepříjemný rámus. Otevřel jsem přihrádku a zakouzl se do tatranky. Byla vysušená, trochu ztuchlá a oplatce z mého dětství se zdaleka nepodobala. Potřeboval jsem být jinde, v pohodlí doby, kterou bych chápal, života, který mě nakonec přivedl na *Jana Husa 1*. Existence vyžaduje energii, plynulý pohyb vpřed, ale přesto nikdy nepřestaneme hledat bod, kde to všechno začalo, velký třesk, který nás vystřelil na nevyhnutelnou životní dráhu. Vypnul jsem monitor, který mi ukazoval, jak můj národ slaví, a zavřel jsem oči.

Někde hluboko, tam, kde se čas sráží s pamětí, vytrvale tikaly hodiny.

MŮJ VELKÝ TŘESK přišel na podzim 1989 ve vesnici jménem Středa. Listí z lípy opadalo a hnilo na zemi, a tam, kde ho nikdo neshrabal, pokrylo vybledlá stébla trávy hnědou břeckou. Je ráno v den zabijačky. Sedím v obýváku svých prarodičů, kde to voní jablky, a do bloku kreslím obrázek prasete zvaného Louda. Dědeček na oválném brousku ostří řeznický nůž a tu a tam práci přeruší, aby se důkladně zakousl do chleba se sádlem. Babička zalévá květiny – fialové, červené a zelené houštiny ovíjejí každé okno – a pohvizduje si do rytmu tikajících hodin. Pod hodinami visí černobílá fotografie mého otce, když byl školákem; usmívá se od ucha k uchu s tak bezelstným a upřímným výrazem, jaký jsem na jeho dospělé tváři nikdy neviděl. Šíma, náš tlustý kokršpaněl, spí vedle mě a horce, chlácholivě mi funí na lýtko.

Tohle je pomalý, poklidný svět malé vesnice na samém začátku sametové revoluce. Svět, ve kterém jsou moji rodiče ještě naživu. V blízké budoucnosti mě čeká čerstvě uvařený guláš, prasečí nožičky s domácím křenem – a kapitalismus. Dědeček nám zakázal pustit rádio. Den zabijačky patří jen jemu. Svoje prase Loudu každé ráno a odpoledne vykrmoval směsí brambor, vody a šrotu a přitom ho láskyplně drbal za ušima a s úsměvem mu ohmatával tučné záhyby na bocích. Louda je tak tlustý, že jestli ho dneska nezabijeme, praskne, říká. Politika počká.

Tenhle obývací, teplá kamna, rytmus písňe, čepele, psa, tužky, kručících žaludků – možná tam někde se spontánně uvolnila energie, která zpečetila můj osud kosmonauta.

Rodiče přijedou z Prahy ve dvě. Mají zpoždění, protože táta někde zastavil, aby pro mámu opatřil květiny. Dokonce i ve starém modrém vaťáku a tátových teplákách máma připomíná ty rusovlasé herečky s pletí krev a mlíko, které hrají v televizi krásné soudružky, planoucí ženstvím a oddaností Straně. Táta má delší strniště, než jsem zvyklý, protože se už nemusí holit do práce. Je hubený, oči má opuchlé po slivovici, kterou pije před spaním. Sejde se přes čtyřicet sousedů a s nimi i vesnický řezník, který dědovi se zabijačkou pomůže. Táta se sousedům vyhýbá pohledem – o tom, co dělá, nevědí nic. Kdyby přišli na to, že je estébák, přísluhovač režimu, odtáhli by se od babičky i dědy a poplivali by jméno naší rodiny. Ne veřejně, ale s tichým nepřátelstvím zrozeným ze strachu a nedůvěry k režimu. Takhle revoluce jde proti všemu, co otec ztělesňuje. Sousedí jsou napjatí, jak dychtí po změně, kdežto otec vyfukuje bledými rty kouř, protože ví, že ho ta změna postaví na nesprávnou stranu historické barikády.

Dvůr je dlouhý a úzký, z jedné strany ho uzavírá dům prarodičů a z druhé vysoká zeď sousedního obuvnictví. Normálně se tu povalují nedopalky cigaret a babiččino zahradnické náčiní, ale v den zabijačky jsou hlína i zbytky trávníku dočista umetené. Zahradu a chlívek odděluje od dvora vysoký plot, takže to celé připomíná arénu, koloseum pro dědův poslední tanec s Loudou. Rozestavíme se na dvoře do kruhu a necháme místo pro Loudovo entrée. V pět hodin pustí děda Loudu z chlívku a plácne ho po zadku. Prase se rozběhne po dvoře, nadšeně nám očichá nohy a vzápětí prudce vyrazí za toulavou kočkou. Děda zatím nabije svou křesadlovku prachem a olově-

nou kulkou. Louda už se unavil a zpomalil a já ho na rozloučenou poplácám po rypáku. Pak ho děda odtáhne doprostřed kruhu a kopne ho do boku, až se svalí. Přiloží mu pistoli za ucho a kulka proletí kůží, masem a lebkou. Prase ještě škube nohama, když mu děda prořízne hrdlo a podloží ho lavorem, aby zachytil krev na polívku a do jelit. Kousek stranou řezník a chlapi z vesnice vztyčují dřevěnou konstrukci s hákem a nalévají horkou vodu do plechové vany. Táta se mračí a zapálí si cigaretu. Nemá zabíjení zvířat rád. Tvrdí, že je to barbarství mordovat zvířata, která nikomu nic neudělala. Lidi jsou bestie. Máma ho okřikne, ať mi tyhle nesmysly nenasazuje do hlavy, a navíc sám přece taky není zrovna vegetarián, ne?

Ve vaně slézají z Loudova růžového těla štětiny. Zavěsíme ho za nohy na hák a rozřízneme břicho od slabin až k laloku. Stáhneme kůži, nařežeme pruhy na špek, uvaříme hlavu. Otec se podívá na hodinky a zmizí v domě. Přes okno vidím, jak ho máma sleduje při telefonním hovoru. Ale ne, on nehovoří. Poslouchá. Poslouchá a potom zavěsí.

V Praze zaplavuje ulice pět set tisíc demonstrantů. Jejich cestu lemují rozbité policejní štíty a cihly. Hlášení z rádia skoro zaniká ve zvonění klíčů a zvonů. Čas proslovů přišel a odešel – teď vládne jen hluk. Zmatek a uvolnění. Čas pro nový nepořádek. Sovětská okupace země, loutková vláda podporovaná Moskvou, to všechno se hroutlí, protože lid volá po západních svobodách. K čertu s těmi nevděčnými parazity, zuří vedení strany. Ať si je imperialisti vezmou a táhnou s nimi do pekel.

Uvaříme Loudův jazyk, já z něj kousek odkrojím a strčím si tu horkou a tučnou dobrotu do pusy. Děda čistí

prasečí střeva octovou vodou. Letos jsem dostal čestnou funkci – smím obsluhovat mlýnek. Cpu kousky nakrájeného laloku, jater, plic, plecka a žemlí do trychtýře a otáčím klikou. Děda odebírá namletou hmotu a nadívá jí vyčištěná střívka. Je poslední ve vesnici, kdo nepoužívá strojek a nadívá jitrnice ručně, nikdo jiný to už neumí. Sousedí trpělivě čekají, až bude výslužka nachystaná. Jakmile babička ještě kouřící jitrnice rozdělí do balíčků, začnou se hosti rozcházet, mnohem dřív než jindy, a polovina z nich není dokonce ani opilá. Nemůžou se dočkat, až zasednou k televizi nebo rádiu, aby se dozvěděli, co se děje v Praze. Šíma loudí o odřezky a já ho nechám, aby mi z prstů olízal sádlo. Babička s mámou odnesou maso dovnitř, aby ho naporcovaly do sáčků a zmrazily, táta celou dobu sedí na pohovce, kouká z okna a kouří jednu za druhou. Zajdu dovnitř a blaženě nasávám ostrou vůni guláše, než si ho dáme k večeři.

„Zatím těžko říct,“ zaslechnu mámu.

„Taková spousta lidí, Markéto. Strana tam chtěla poslat milice, aby je rozehnali, ale Moskva to zakázala. Víš, co to znamená? To znamená, že to zabalíme bez boje. Rudá armáda už za náma nestojí. Skončili jsme. Bude lepší, když zůstaneme v bezpečí tady na vesnici, daleko od tý lůzy.“ Vrátím se zase ven za dědou, který mezitím vyvezl doprostřed dvora kolečko. Vyskládá do něj suchá polena a rozdělá oheň. Hlína pod našima nohama je prosáklá krví. Krájíme chleba a opékáme ho ke guláši. Slunce zapadá.

„Proč mi o tom táta nic neřekne?“ postěžuju si.

„Takhle se tvářil naposled, když byl malej a rafnul ho do ruky pes.“

„Co se stane?“

„S tátou o tom nemluv, Jakube, ale ono to vůbec není tak zlý.“

„Takže strana prohraje?“

„Bylo načas. Přijde něco novýho.“

„Ale to pak budeme imperialisti?“

Zasměje se. „Nejspíš jo.“

Nad stromy u vrat je obloha plná hvězd, mnohem jasnějších než v Praze, kde výhled na ně kazí pouliční lampy. Děda mi přidrží u pusy krajíc chleba se spálenou kůrkou, já se do něj po chvíli zakousnu a připadám si jako někdo z televize. Lidi v televizi pokaždý jedí pomalu, když se musejí vyrovnat s nějakou novou skutečností. Možná právě v tu chvíli prorazil pevné stěny fyziky zdroj úplně nové energie a určil mému životu ten naprosto nepravděpodobný směr. Možná jsem v tu chvíli ztratil naději na existenci obyčejného pozemšťánka. Dojím topinku, je čas zajít zase dovnitř a poslouchat tátovo mlčení.

„Za dvacet let si budeš říkat dítě revoluce,“ podotkne ještě děda, obrátí se ke mně zády a vyčurá se do ohně.

A jako obvykle měl pravdu. Ale co už mi zatajil, snad z lásky, snad z vlastní zoufalé naivity, bylo to, že jsem dítě poražené strany.

NEBO MOŽNÁ NE. Můj kosmický trůn byl nepohodlný, měl jsem strach a navíc jsem přece jen musel trapně vypustit moč do kalhot. Přesto jsem byl připraven. Sloužil jsem vědě, ale připadal jsem si spíš jako šílenec na terénním motocyklu, který má před sebou obrovskou propast největšího kaňonu na světě a modlí se ke všem bohům ve všech jazycích, než se vrhne vstříc smrti, slávě

nebo obojímu. Sloužil jsem vědě, ne památce otce, jehož představa o světě se rozpadla se sametovou revolucí, ne vzpomínce na prasečí krev na botách. Já neselžu.

Smetl jsem si z klína drobečky z tatranky. Země byla černá a zlatá, světla se rozbíhala po kontinentech jako řetězce dělících se buněk, než se prudce zarazila na hranici temné říše oceánů. Svět potemněl a drobečky se začaly volně vznášet. Překonal jsem přitažlivost onoho jevu, jemuž říkáme Země.

Kosmonautův svět

PROBUDIL JSEM SE do prvního dne třináctého týdne v kosmu, rozeplnul pásy, vylezl z Lúna a protáhl se. Zatoužil jsem, abych mohl rozhrnout závěsy nebo si osmažit slaninu. Proplul jsem chodbou 2 a vymáčkl hrášek zelené pasty na modrý kartáček dodaný firmou SuperZub, předním distributorem potřeb pro dentální hygienu a sponzorem mise. Vyčistil jsem si zuby a pak jsem roztrhl plastový obal dalšího jednorázového vlhčeného ubrousku, dodaného Hodovnou, významným řetězcem supermarketů a sponzorem mise. Odplivl jsem do ubrousku a prohlédl si dásně, růžové jako čerstvě vymydlené batole, a vybělené stoličky, výsledek špičkové dentální péče v mé zemi a důsledné orální hygieny během letu. I když jsem se zařekl, že to dělat nebudu, přešel jsem jazykem kolem jedné ze stoliček a známá bolest zesílila. Těsně před startem jsem absolvoval zubařskou prohlídku a vysloužil si skvělé hodnocení, přesto se tenhle brnivý náznak rozkladu objevil hned první týden ve vesmíru a od té doby ho tajím. Na trhání zubů mě nevyškolili, a těžko tu asi natrefím na šikovného vesmírného zubaře. Měl by s sebou vlastní rajský plyn, anebo by ho extrahoval ze znečištěného ovzduší kolem Země? Usměju se tomu, ale jen pro sebe. Nikdy se

nahlas nesmějte vlastním vtipům, radil mi doktor Kuřák. To je jasná známka duševního úpadku.

Na celé misi mnou asi nejvíc otřásl to, jak rychle se pro mě stala rutinou. První týden ve vesmíru jsem strávil v neustálém očekávání, jako bych seděl v prázdném kině a nemohl se dočkat, až zahučí projektor, plátno se rozzáří a rozežene všechny myšlenky. Lehkost kostí, funkce přístrojů, skřípot a klepání lodí, jako by v patře nade mnou někdo bydlel, to všechno mi připadalo úžasné a vzrušující. Jenže už během druhého týdne jsem začal postrádat nové podněty. Plivat pastu do ubrousku místo do pozemského umyvadla dávno ztratilo punc neobvyklosti. Do třináctého týdne jsem definitivně zatratil otřepanou frázi o tom, že cesta je důležitější než cíl, a každodenní nudu mi pomáhaly snášet jen dvě věci: myšlenky na blížící se oblak a jeho těžko přístupná tajemství, o něj ho připravím, a hovory s Lenkou, jejíž hlas mě ujišťoval, že se ještě pořád mám na Zemi kam vrátit.

Proplul jsem chodbou 3, otevřel dveře spíže a namazal si hroudu Nutelly na bílou pitu. Vyhodil jsem ji do výšky a sledoval, jak se chvěje vzduchem, jako když mistr pizzař roztáčí těsto. Jídlo se na téhle pouti od domova stalo mým tichým společníkem, upnout se k výživě představovalo odmítání smrti. Loď polykala pohonné látky a já zase ty svoje: proteinové kvádríky s čokoládovou příchutí, dehydrované kuřecí kostky a pomeranče, díky mrazáku stále sladké a šťavnaté. Doby, kdy se kosmonauti museli živit prášky chutnými a vydatnými asi jako prošlý sáček Tangu, jsou naštěstí pryč.

Pustil jsem se do jídla. Klepl jsem přitom do osleplé čočky elegantní sledovací kamery dodané Cotolem, vý-

znamným výrobcem elektroniky a sponzorem mise. Jedné z tuctu kamer na lodi, které v průběhu cesty jedna po druhé selhávaly a působily společnosti ostudu a těžké ztráty na burze. Nikdo nedokázal přijít na to, co se s nimi stalo – společnost dokonce zorganizovala telekonferenci se třemi ze svých špičkových techniků, kteří mi měli radit při opravě, a vysílala ji živě na internetu v naději, že si spraví reputaci. Neúspěšně. Pochopitelně jsem se jim nezmínil o tom, že kdykoli některá z kamer přestane pracovat, slyším neodbytné škrábání, které se rozléhá celou lodí a rychle se vzdaluje, jen se přiblížím a vykouknu za rohem. Doktor Kuřák mě před misí upozorňoval, že sluchové halucinace se dají očekávat, jelikož zvuk znamená přítomnost něčeho pozemského, a tedy útěchu. Není nutné hledat nějaké jiné vysvětlení. Krom toho mi zvlášť nevadilo, že mě už kamery nesledovaly na každém kroku. Mohl jsem občas porušit přísná pravidla a zpestřit si stravu sladkostmi i alkoholem, mohl jsem ošidit cvičení, bez dozoru ulevit střevům nebo i jiným intimním orgánům. Nebýt na očích mi skýtalo značné potěšení, a možná je jen dobře, že svět nemohl vidět svého kosmonauta v teplákách a čtyřiaadvacet hodin denně – ponechávalo to aspoň prostor fantazii.

Měl jsem před sebou příjemný den. Vykonal jsem několik obvyklých rutinních úkolů: otestoval jsem Ferdu, sběrač kosmického prachu a technologickou hvězdu mé mise; neochotně jsem chvíli cvičil; spustil jsem diagnostický test kyslíkové nádrže – a teď mě čekalo několik klidných hodin na čtení, než se obléknu a nachystám na videohovor s manželkou. Pak si budu smět dát sklenku whisky na oslavu, že už mi zbývají jen čtyři týdny k cíli,

k oblaku Chopra, plynovému obru, který změnil noční nebe na Zemi a dosud vzdoroval veškerým pokusům o prozkoumání. Až proniknu do mračna, odeberu z něj pomocí Ferdy, nejvyspělejšího kosmického přístroje, jaký kdy ve střední Evropě vznikl, vzorky prachu a ty potom cestou zpátky na Zemi prostuduju ve speciálně navržené laboratoři. Tohle byl hlavní důvod, proč si mě Kosmický program České republiky vyhlédl: přednášel jsem astrofyziku na Univerzitě Karlově a analýza kosmického prachu byla moje specializace. Vycvičili mě pro kosmický let, zvládl jsem základy kosmického inženýrství a naučil se potlačit nevolnost v nulové gravitaci. Zeptali se mě, zda bych misi přijal i s rizikem, že se z ní možná nevrátím. Kývl jsem.

Myšlenky na smrt se dostavovaly výhradně při usínání. Ohlásily se jako lehké mrazení pod nehty a zmizely, sotva jsem upadl do spánku. Žádné sny se mi nezdály.

Nebyl jsem si jistý, jestli ve mně větší nervozitu vzbuzují záhady oblaku Chopra nebo blížící se rozhovor s Lenkou. Udržovat manželství na lince vesmír–Země jen pomocí každotýdenních hovorů pro mě bylo jako přihlížet tomu, jak se zdravým tělem centimetr po centimetru šíří infekce, a zároveň si dělat plány na příští léto. Po třinácti týdnech jsem si uvědomil, že se lidská touha odvíjí v pravidelném cyklu.

Pondělí – syrová, základní fáze: Panebože, miláčku, chybiš mi. Zdá se mi o tom, jak ráno ucítím na zápěstí tvůj dech.

Úterý – nostalgické vzpomínky: Pamatuješ, jak nás Chorvati zastavili na hranicích a chtěli nám zabavit chleby s řízký? Tenkrát jsi jeden rozbalila a začala ho jíst,

na mě jsi křičela, ať se do nich pustím taky, že je všechny sníme, než překročíme hranici; však my jim ukážeme, fašistům! V té chvíli jsem věděl, že si tě vezmu.

Středa – popírání: Kdybych se jen dokázal pořádně soustředit, ocitl bych se zpátky v naší ložnici.

Čtvrtek – sexuální frustrace a pasivní agrese: Proč tu nejsi se mnou? Co celé dny děláš, zatímco já tady plivu do modrého ubrousku – dodaného Hodovnou, sponzorem mise – a počítám, kolik hodin mě dělí od zemské přitažlivosti?

Pátek – mírné šílenství a skládání písní: *Svědění, co nepodrbáš. Svědění, co nepodrbáš. Láska je svědění, které si nepodrbáš. Nepodrbáš, ou ou ou.*

V prvních týdnech mise jsme s Lenkou překračovali limit půldruhé hodiny, který nám na hovor vymezil Kosmický program. Lenka zatáhla tmavomodrý závěs zaručující soukromí a svlékla se. Poprvé měla na sobě úplně nové prádlo, které si to dopoledne koupila, černé krajkové kalhotky a černou podprsenku s růžovými lemy. Podruhé na sobě neměla vůbec nic, její tělo zalávalo jen namodralé světlo. Petr, operátor mise, nám dopřával tolik času, kolik jsme potřebovali. Ten limit stejně neměl valnou logiku – mohl bych s Lenkou klábosit třeba celý den a automatizovanou trajektorii mé lodi by to nijak neovlivnilo. Svět ale bažil po příběhu o tragickém odloučení kosmonauta a jeho manželky. Co by to bylo za hrdinu, kdyby věčně žvanil do telefonu?

Během posledních hovorů jsem ale začal být za to omezení vděčný. Lence teď zpravidla došla řeč, než uplynula první hodina. Mluvila tiše a oslovovala mě křestním jménem, ne některou ze spousty něžných přezdívek,

kteří jsme za ta léta vymysleli. O nahotě nebo fyzické touze už nepadla ani zmínka. Nešeptali jsme si o nestydatých představách. Lenka se drbala na pravém uchu, jako by měla na něco alergie, a nesmála se mým vtípům. Vtipy vyprávějte vždycky divákům, nikdy sám sobě, radil doktor Kuřák. Jak jednou podlehnete mylnému dojmu, že si vystačíte, překročíte nebezpečnou hranici mezi spokojeností a šílenstvím. Dobrá rada, i když se v prázdnotě vesmíru dost těžko dodržuje. Lenka byla jediný divák, na němž mi záleželo. Vesmírná pustota nebyla ničím v porovnání se zoufalstvím, jaké jsem cítil, když se její smích vytratil a vystřídalo ho tiché praskání statické elektřiny.

Pátral jsem, kde se to mezi námi začalo rozpadat, a během rutinních úkolů, jež jsem na palubě *Jana Husa 1* prováděl, jsem se posedle vracel k poslední noci a ránu, které jsem s Lenkou strávil na Zemi. Testoval jsem filtrační systémy a snažil se zahubit případné bakterie, jež by mohly v kosmu nepředvídatelně zmutovat a vrhnout se na mě silou na Zemi nevídanou. Zkoumal jsem data, abych se ujistil, že recyklace kyslíku běží hladce (starala se o ni nádrž vody, do níž jsem se často toužil ponořit, jako když se člověk na dovolené v nějaké teplé a slunečné zemi bezstarostně vrhá do moře), a zaznamenával spotřebu zásob. Má loď bzučela a vrkala monotónním barytonem, netečně mě unášela k cíli, aniž by se mě ptala na radu. Kontroloval jsem, jestli se neodchyluje od trajektorie, i když to nebylo potřeba – počítač byl zdatnější pilot, než jakým bych kdy mohl být já. Kdyby měl Kryštof Kolumbus, ten slavný šarlatán, navigaci tak pokročilou jako já, byl by mohl doplout, kam by ho napadlo, s no-

hama na stole a sklenicí vína v ruce. Je tedy jasné, že za těch třináct týdnů cesty jsem měl na posedlé rozebírání svého manželství času víc než dost.

Tři dny před startem jsme si s Lenkou zašli do Kuracu, své oblíbené japonské restaurace na Vinohradech. Lenka měla na sobě letní šaty s pampeliškami a nový parfém, který voněl po skořici a pomerančích máčených v červeném víně. Ze všeho nejradši bych byl zalezl pod stůl a zabořil jí tvář do klína. Mluvila o tom, že moje oběť je vznešená a poetická, a abstraktní výroky prokládala důkladnými sousty tuňákového tataráku. Z našich životů bude symbol. Vymačkával jsem si na nudle limetu a pokyvoval. Její hlas mi kazil nadšení z výpravy do kosmu – najednou jsem si nebyl jistý, jestli mi celý vesmír stojí za to, nechat ji tu samotnou, s jejími ranními rituály, parfémů a prudkými záchvaty paniky uprostřed noci. Kdo ji vzbudí, aby ji přesvědčil, že je všechno v pořádku, že svět je ještě celý? Oslepil nás blesk fotoaparátu. Koření mě páliło na jazyku a já poprvé nevěděl, co mám své ženě říct. Odložil jsem vidličku. Omluvil jsem se jí.

„Promiň,“ tak jsem to řekl. Nic víc, jediné slovo, vyslané přibližně jejím směrem. Později mi to slovo znělo v hlavě ještě mockrát. Promiň, promiň, promiň. I ona přestala jíst. Měla štíhlý krk a rty tak vyzývavě rudé. Tohle nebyla moje oběť, ale naše. To ona mi dala šanci letět. To ona mi usínala na rameni, zatímco jsem vysedával nad učebnicemi astrofyziky nebo testy svých studentů. To ona samým nadšením upustila mobil do fontány, když jsem jí oznámil, že mě na tu misi vybrali. Když jsme o tom spolu mluvili, padala vždycky jen slova jako „příležitost“ a „pocta“, nikdy „smrt“. Mlčky vyhazovala

do koše negativní těhotenské testy, zatímco já trávil celé dny v cvičné nádrži KP ČR, kde jsem si zvykal na nízkou gravitaci. Vracel jsem se domů se svalovými křečemi, schopný říct leda tak „hlad“, „spát“.

Nikdy jsem se nedozvěděl, jestli mou omluvu přijala. Znovu jsme se chopili příborů a dojedli v tiché společnosti fotoaparátů snímajících jednu naši podobenku za druhou. Líbali jsme se a upíjeli saké a mluvili o tom, že až se vrátím, vyrazíme na dovolenou do Miami. Nakonec jsme si udělali i vlastní fotku poslední společné pozemské večeře a pověsili ji na Facebook. Jen za první hodinu nasbírala čtyřicet sedm tisíc lajků.

Sotva jsme ten večer dorazili domů, povolil jsem si kravatu a běžel na záchod. Alkohol při večeři oslabil účinek léků proti nevolnosti, moje tělo se vrátilo do přirozeného stavu vzpoury proti námaze vesmírného výcviku a bojovalo s deficitem gravitace úporným zvracením. Zatímco jsem se nad záchodovou mísou pokoušel obrátit si útroby naruby, Lenka mě hladila po vlasech. Prohlásil jsem, že to musíme zkusit ještě jednou, hned teď, jen když počká, až si vyčistím páchnoucí zuby. Řekla, že to je v pořádku. Já věděl, že není. Čekala v posteli, než jsem se umyl. Vlezl jsem do postele s roztřesenýma rukama a přešel jí jazykem po klíční kosti. Prohnula se v zádech, hrábla mi do vlasů, přitiskla se ke mně a já se zatím rukou snažil probrat svého ochablého ptáka. Mazlili jsme se a kroutili a vzdychali, až mě nakonec zlehka odstrčila s tím, že se musím vyspat. Já si byl jistý, že načasování je perfektní, možná osudové – manžel a manželka počnou; manžel odletí do vesmíru a udělá velké objevy; manžel se vrátí na Zem právě měsíc předtím, než se stane otcem. Lenka si

natřela paže tělovým mlékem a řekla, že až se vrátím, už se to určitě povede. Znova zajdeme za doktorem. Něco s tím uděláme. Věřil jsem jí.

To noční selhání mě zase tolik netrápilo. Nejhorší bylo porušení rituálu, jehož jsem se dopustil poslední společné ráno. Jako pozemšťan jsem si na jakékoli rituály moc nepotrpěl. Proč by měl člověk trávit čas koukáním z okna, pálit si rty vroucí tekutinou, chystat hostinu na rozpálených plotýnkách, když svět venku je tak čerstvý a lákavý, jen po něm sáhnout? Moje žena ale ta rána milovala. Nosila župan (proč se rovnou neobléknout?), připravovala vejce, slaninu, rohlíky a čaj (proč si nekoupit koblíhu a espresso v kelímku cestou na metro?) a chtěla si povídat o tom, co nás ten den čeká (dokud jsme naživu a nejsme na mizině, třikrát hurá). Hrál jsem tu hru s ní. Nechal jsem si vnutit pravidelnou denní dávku domácího sentimentu: uvolnit napětí, občas pomoci s mícháním vajíček, pokukovat po jejích štíhlých kotníčích, jak ráno co ráno tančila kuchyní a vítala nový den. Lenka smažila tlusté plátky slaniny, ne balené, ale nakoupené u řezníka na rohu, kde její šrůtky byly ještě cítit živým zvířetem. Nabízela mi je jako obětiny, jimiž mě lákala do svého neuspěchaného ranního světa, protože věděla, jak dychtím vyrazit ven a pustit se světem do křížku. Uvědomovala si, že v tom je její síla – přibrzdit tempo našeho života na poklidný tanec, zpomalit můj tep svými dotyky, svým hlasem, svými křivkami. Vepřovým sádlem rozlévajícím se po porcelánu. To byl jeden z mnoha paragrafů naší dohody, tahle slanina a půvab výměnou za mou poslušnost, a já ho ani jednou neporušil. Až do toho posledního rána.

To ráno jsem se vzbudil s povědomou nevolností z antigravitačního výcviku, hodil jsem do sebe pár paracetamolů a vešel jsem do kuchyně, kde mě už na stole čekala snídaně. Lenka srkala čaj z velikého hrnku a na klíně měla laptop, na němž dávala dohromady prezentaci k rozpočtu. Jakmile jsem vstoupil, laptop zaklapla.

„Stydne ti to,“ řekla.

„Dneska ne,“ odpověděl jsem.

„Cože?“ Založila ruce na prsou.

„Dneska to nechci. Nemám hlad.“

Beze slov znova otevřela laptop, čímž porušila další paragraf smlouvy – že když spolu sedíme u jídla, ani jeden z nás nekouká do žádného displeje.

Sedl jsem si a vypil trochu čaje, talíř jsem odstrčil. Otevřel jsem si na mobilu e-maily a necítil jsem se nijak provinile. Dnes jsem o žádné rituály nestál. K zásadním změnám, které nás v životě čekaly, se předstírání nehodilo. Možná mi bylo moc zle, možná jsem byl k smrti vyděšený nebo jen úplně mimo, ale porušil jsem důležité pravidlo, porušil jsem ho nenávratně a nepředvídatelně, a tenhle přestupek ze záznamu našeho života nikdy docela nezmizí. Po pár minutách vyhodila Lenka mou snídani do koše.

„Tak tedy naposled,“ řekla.

MOŽNÁ JSEM TOMU jedinému okamžiku přičítal příliš velký význam. Možná ne. Ale dneska jsem se Lenky během videohovoru hodlal zeptat, jestli ty naše dlouhé zámlky a absenci humoru vnímá stejně jako já. Povím jí, jak mi to ráno, kdy jsem se vzepřel jejímu rituálu, pořád leží v hlavě. Zeptám se, jestli čte noviny s před-

povědmi o pravděpodobnosti mého návratu. Řeknu jí, že v poslední době jsou mé noci (přesněji řečeno čas spánku, doktor Kuřák mi ale doporučoval, abych se držel představy dnů a nocí) plné talířů slaniny, z níž prská tuk, a mně se sbíhají sliny na tu masožroutskou pochoutku. Chtěl bych slaninu na chlebech s Nutellou, na celeru, na zmrzlině. Chtěl bych si kousky opražené slaniny nasypat do nosu, do uší, mezi stehna. Chtěl bych si ji vetřít do kůže a radovat se z tučných pupínků, které by mi po ní naskákaly. Během dnešního hovoru s Lenkou musím porušení dohody odčinit a poprosit ji o odpuštění. Nikdy už neodmítnu nic, co mi vlastníma rukama nabídne.

Ten hovor nás zase spojí. Odstartuje novou vlnu vášně na dálku, díky níž bude triumf mise ještě mnohem uspokojivější.

Zapsal jsem do deníku data o stavu prostředí a své stravě, ovšem ani zmínku o tom, jak jsem se rozšoupnul s čokoládovou pomazánkou a ciderem. Překalibroval jsem Ferdu, sběrač prachu, a spustil vnitřní diagnostiku, abych se ujistil, že filtry jsou čisté a připravené na to, co jim nabídne Chopra. Když jsem byl s přípravami hotov, zabil jsem trochu času čtením *Robinsona Crusoea*. Je to má oblíbená knížka z dětství a doktor Kuřák mi doporučil, abych si ji vzal s sebou, protože ve mě „asociuje pocit bezpečí“. A krom toho, dodal ještě, je Robinson dokonalým vzorem muže, který se naučí žít sám, který se nenechá samotou ochromit, ale pojme ji jako příležitost k sebezdokonalování.

Konečně mě alarm centrálního počítače upozornil, že je v Praze pět hodin. Svlékl jsem se do černého trička, zapnul elektrický holicí strojek a přešel si jím po tvářích, bradě

a krku. Strojek všechno pečlivě sbíral. Zatoulaná vlasová cibulka může být ve stavu beztlíže stejně nebezpečná jako na Zemi kulka. Stres z nadcházejícího hovoru s Lenkou mi celý den řádil ve střevech, ale snažil jsem se to vydržet, jen abych určitě nemusel jít dvakrát. Vplul jsem na záchod z chodby 3 a spustil větráky. Vcucly zatuchlý vzduch a vehnaly dovnitř klimatizovaný vánek s vůní vanilky. Připoutal jsem se k záchodu a zatlačil; vakuum mě tahalo za chloupky na zadku a odpad odnášelo. Ještě chvíli jsem si četl o Robinsonovi; koneckonců právě na záchodě se moje láska k té knize zrodila. Jako dítě jsem trpíval každoročními střevními chřipkami, které mě složily na dva až tři týdny. Zatímco jsem kadil vodu, oslabený dietou z banánů a rýže máčené v okurkovém láku, znova a znova jsem si četl o Robinsonově osamělosti. *A tak nikdy nespátříme skutečný svůj stav, dokud nám jej nedoloží protiklady; ani si neumíme cenit toho, co nás těší, leda když se nám toho nedostává.* Tohle byl týž výtisk, jaký jsem čítal jako kluk, zažloutlý a potrhaný, se skvrnami od kávy, které na něm zanechal můj pradědeček. Ten knihu ukradl v domě nacistického oficíra, u nějž musel drhnout podlahy. I přes vanilkovou vůni jsem zachytil smrad střev nespokojených s nepravidelným stravováním, stresem, dietou složenou z konzervované stravy a mražené zeleniny a vodou chutnající po chloru. Zadíval jsem se na neupravenou houštinu pubických chlupů, která se mi rozlézala až na vnitřní strany hubených steh. Bývaly tam svaly, vyrýsované léty běhání a cyklistiky, ty teď vystřídala bledá ochablost, proti níž moje nepřilíš nadšené pokusy o tělesnou údržbu na pohyblivém pásu nic nezmožily. Otřel jsem se vlhkými ubrousky, natáhl si kalhoty a očistil toaletu ze stran.